

TISE KIRKE

Tise sogn, Brønderslev provsti, Aalborg Stift,

Børglum herred,

Brønderslev kommune, Nordjyllands amt.

Aftale om sikring og pleje af kirkens omgivelser.

Registrering udført i april måned 1981.

Revideret i november måned 1981.

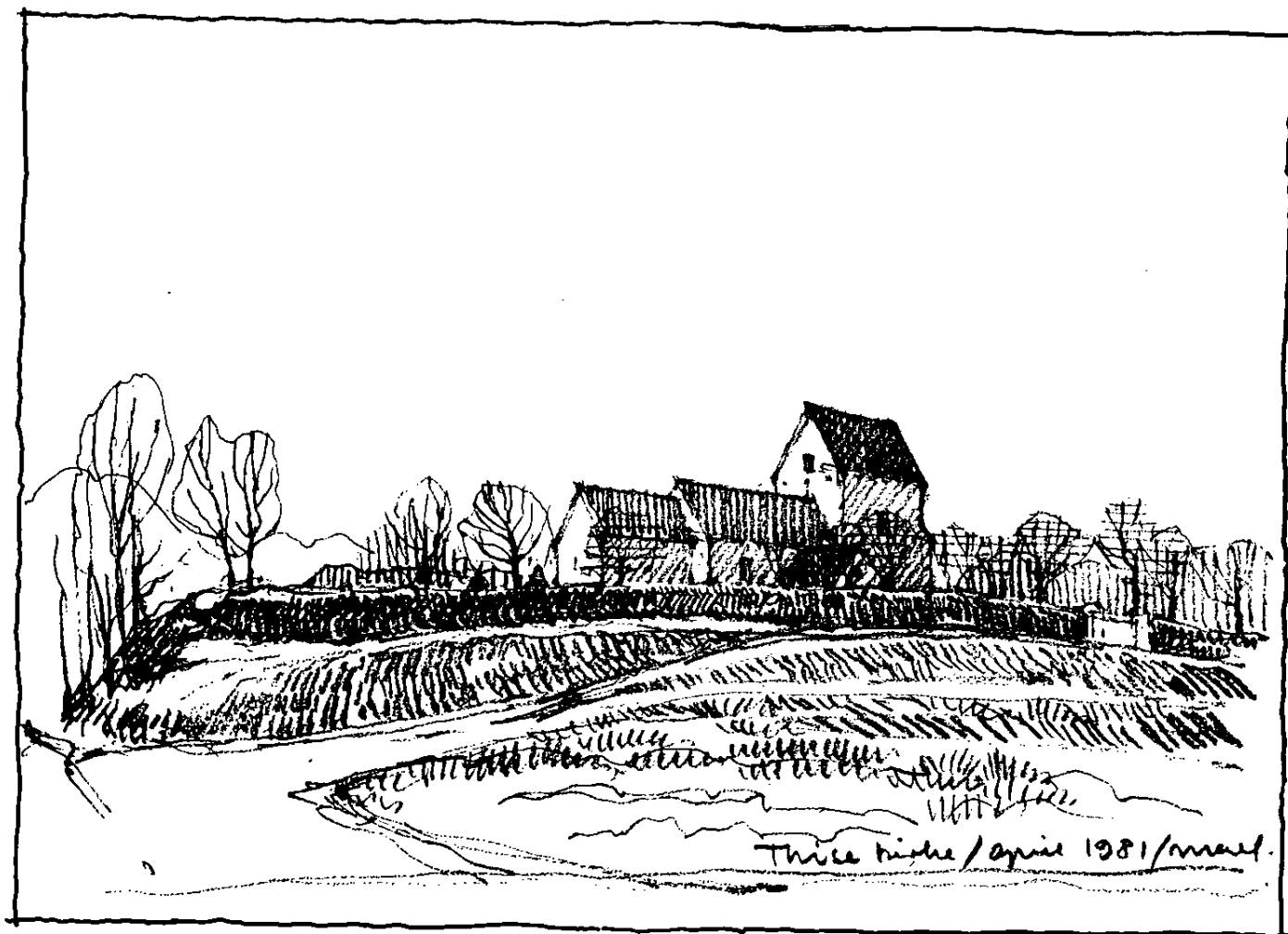
Amtsfredningskontoret / Kjeld Malthas tegnestue.

AFTALEPLAN mellem Tise menighedsråd, Brønderslev provstiudvalg, Aalborg stiftsøvrighed, fredningsnævnet for Nordjyllands amts nordlige fredningskreds, Brønderslev kommune samt Nordjyllands amtsråds udvalg for teknik og miljø.

Parterne har truffet aftale om at tage størst muligt hensyn til kirkens omgivelser i forbindelse med udøvelse af administrationsbeføjelser inden for den afgrænsning og i overensstemmelse med det indhold, som fremgår af denne aftaleplan. Den kompetente myndighed indhenter udtalelser fra de øvrige parter i aktuelle sager.

Tegningen viser kirken set fra nordøst. Kirkegårdsdiget med dets kraftige overbevoksning af græs, urter og mos fremtræder højt og markant på bakketoppen. Vejen op til kirkens parkeringsplads anes på tegningen.

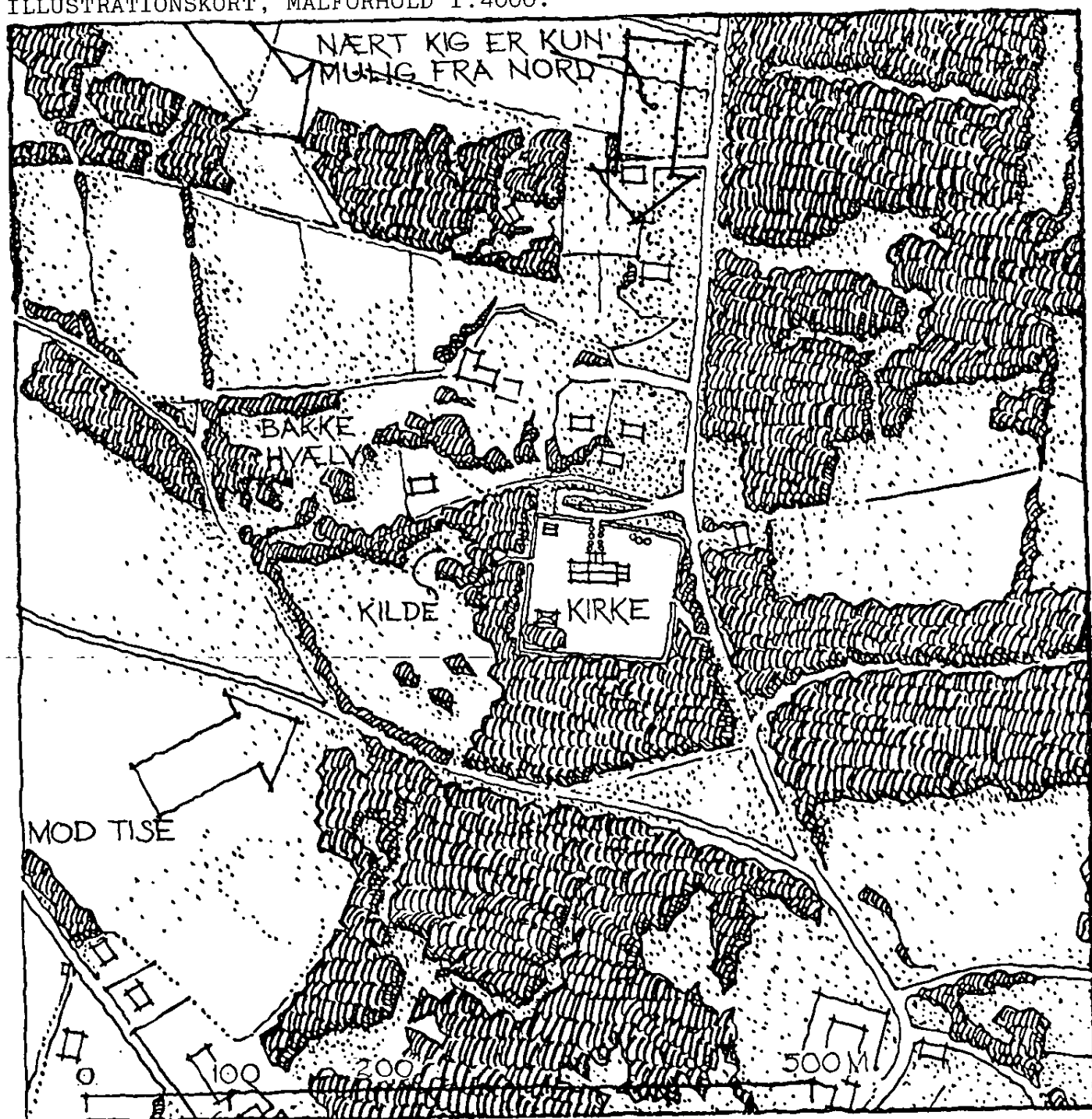
Af illustrationskortet fremgår, at de kirkenære bebyggelser, nord og øst for kirkegården er få i antal og af ganske beskedne størrelse. Kirkens næsten isolerede beliggenhed, på bakken, midtvejs mellem landsbyerne Tise og Manna understreges af de mange og tætte skovplantninger, som omkranser kirkegården tæt mod vest, syd og øst. Disse skovplantninger og bratte skråninger bevirker, at kirken kun fremtræder glimtvis, når man færdes ad vejene eller i landskabet umiddelbart vest, syd og øst for kirken.

Nærmer man sig derimod kirken fra nord, fremtræder hele kirkebygningen overordentligt smukt som et bygningsmæssigt dominerende element i det kirkenære landskabsbillede. De få huse her er beliggende lavt i forhold til kirken og kirkegården og det hele indblik mod kirken indrammes og understreges af nord-syd-rettede skovbryn.

Bebyggelsen nord for kirkegården indgår, trods forskelligtarterede tagmaterialer, i et fint samspil med kirkebygningen. Det er af væsentlig betydning for dette samspil og for oprettholdelsen af det smukke indblik mod kirken fra nord, at der ikke sker yderligere tilplantning med træer omkring husene, ligesom det selvsagt er af betydning, at hegnsplantninger og lignende bør undgås, evt. højde-beskæres i hele det område nord for kirkegården, hvorfra indblikket mod kirken er så værdifuldt.

Som følge af de omfattende skovplantninger, jfr. illustrationskortet, er de på kortene gengivne områder omfattet af naturfredningslovens § 47, stk. 1.1., som omhandler bygninger m.v. i forhold til offentlig og privat skov. (300 meter skovbyggelinje).

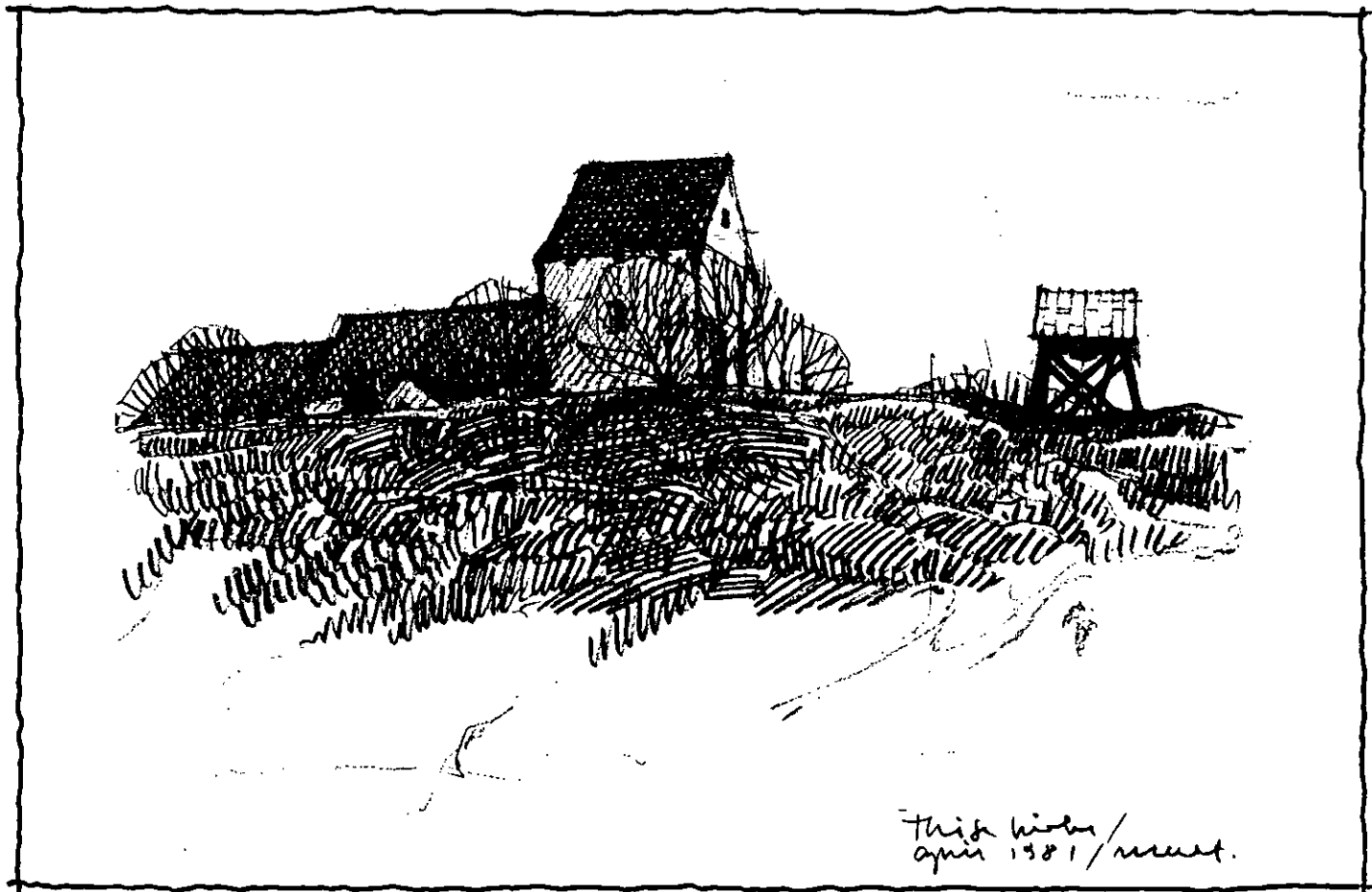
ILLUSTRATIONSKORT, MÅLFORHOLD 1:4000.

Sognekirken i Tise sogn ligger højt på en bakke mellem byerne Manne og Tise. Denne for de to byer centrale placering har dog ikke været bestemmende for, hvor kirken i sin tid blev opført. På samme sted lå i oldtiden et gudehov, viet til guden Tyr (navnet Tise af Tirs-ve), og der var tradition for, at den kristne kirke blev opført på samme sted, som den hedenske offerplads havde ligget. Vest for kirken ligger en kilde, der meget vel kan tænkes at have haft betydning allerede i hedensk tid i forbindelse med offerceremonier. Efter kirkens opførelse blev kilden indviet til Vor Frue eller Skt. Marie, idet dens vand ansås for at have helbredende virkning.

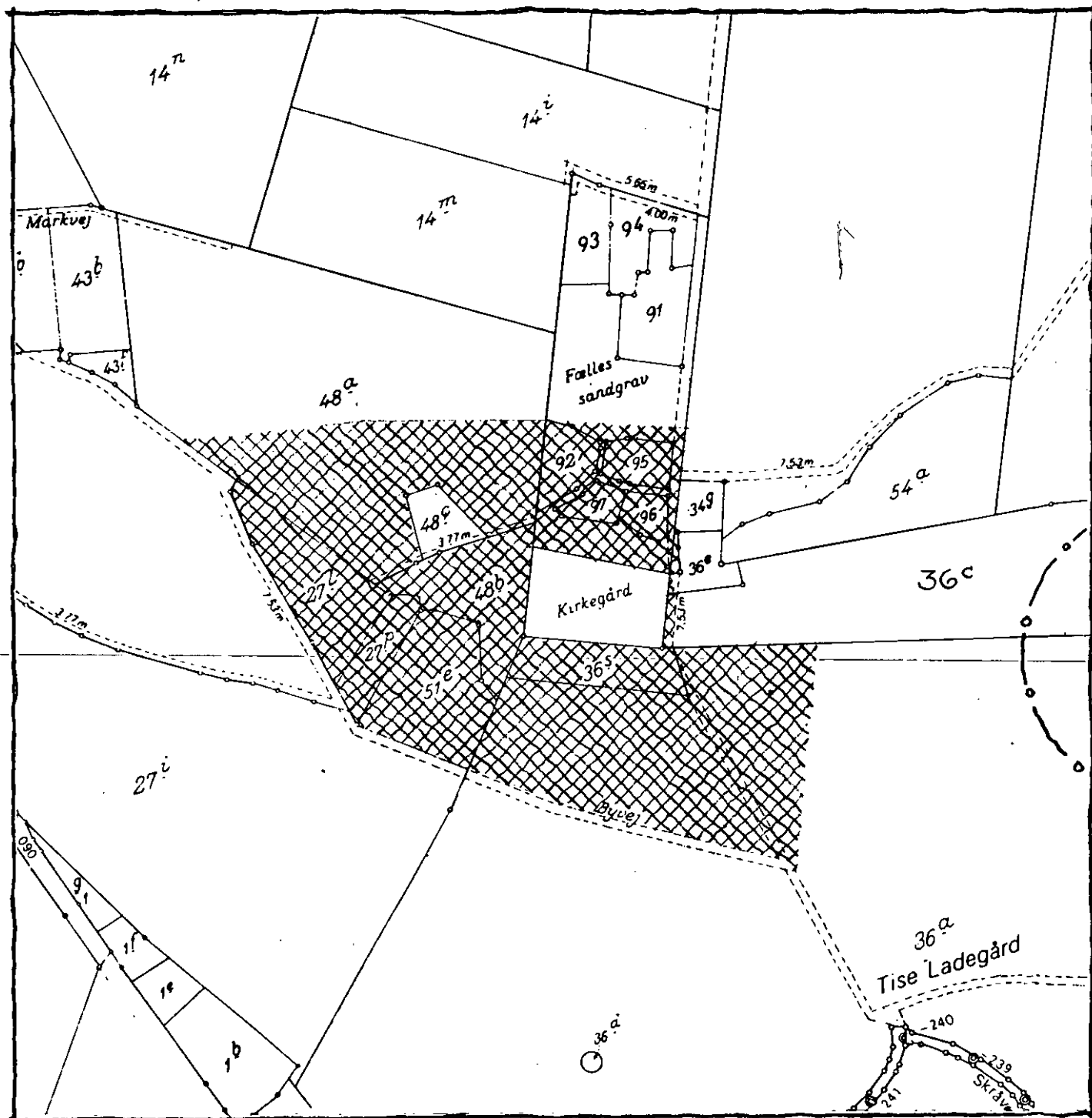
Helligkilden har været valfartssted. Hvor mange mennesker samledes til bestemte tider, opstod der ofte et marked, således også i Tise. I dagene efter påske afholdtes Tise marked, der varede i tre dage. Kilden mistede efterhånden sin betydning, men markedstraditionen fortsattes helt til vor tid. År 1871 anlagdes Nørresundby-Hjørring jernbane, og herefter dalede søgningen til Tise marked gradvis. I 1916 flyttedes markedet til stationsbyen Vester Hjermitslev vest for Tise, der på det tidspunkt havde mistet sin betydning som markedsby. Tise er i Nordjyllands amt registreret som bevaringsværdigt miljø.

På matrikelkortet vises med krydsskravering omfang og beliggenhed af provst-Exner-fredninger. Det bemærkes, at de tre huse, som er beliggende umiddelbart nord for kirkegården på henholdsvis matrikel-numrene 92, 95 og 97 er omfattet af sådan fredning. Fredningernes indhold fremgår af skemaet.

Tinglyst på matrikel nr.	Tinglysningsdato	Bestemmelser
27 <u>l</u>	08.06.1957	Forbud mod bebyggelse, beplantning samt skure, master, beboelsesvogne og affald m.v.
27 <u>p</u> , 51 <u>e</u> , 48 <u>a</u> 49 (nu 48 <u>a</u>)	09.05.1957	Samme.
36 <u>a</u> (36 <u>s</u> er af 36 <u>a</u>)	21.06.1955	Samme.
36 <u>b</u> (nu 36 <u>c</u>)	03.05.1957	Samme.
36 <u>e</u>	03.05.1957	Samme.
48 <u>b</u> , 74, 51 <u>c</u> , 51 <u>g</u> (alle nu 48 <u>b</u>)	26.07.1957	Samme, dog må bygninger til kirkeligt formål opføres.
92	21.06.1955	Forbud mod bebyggelse, beplantning samt skure, master, beboelsesvogne og affald m.v.
95, 96, 97	27.04.1957	Samme.

MATRIKELKORT, MÅLFORHOLD 1:4000.

På konklusionskortet vises med skravering de områder nær kirken, hvor interesserne i sikring og pleje af områders synsmæssige samspil med kirken er størst.

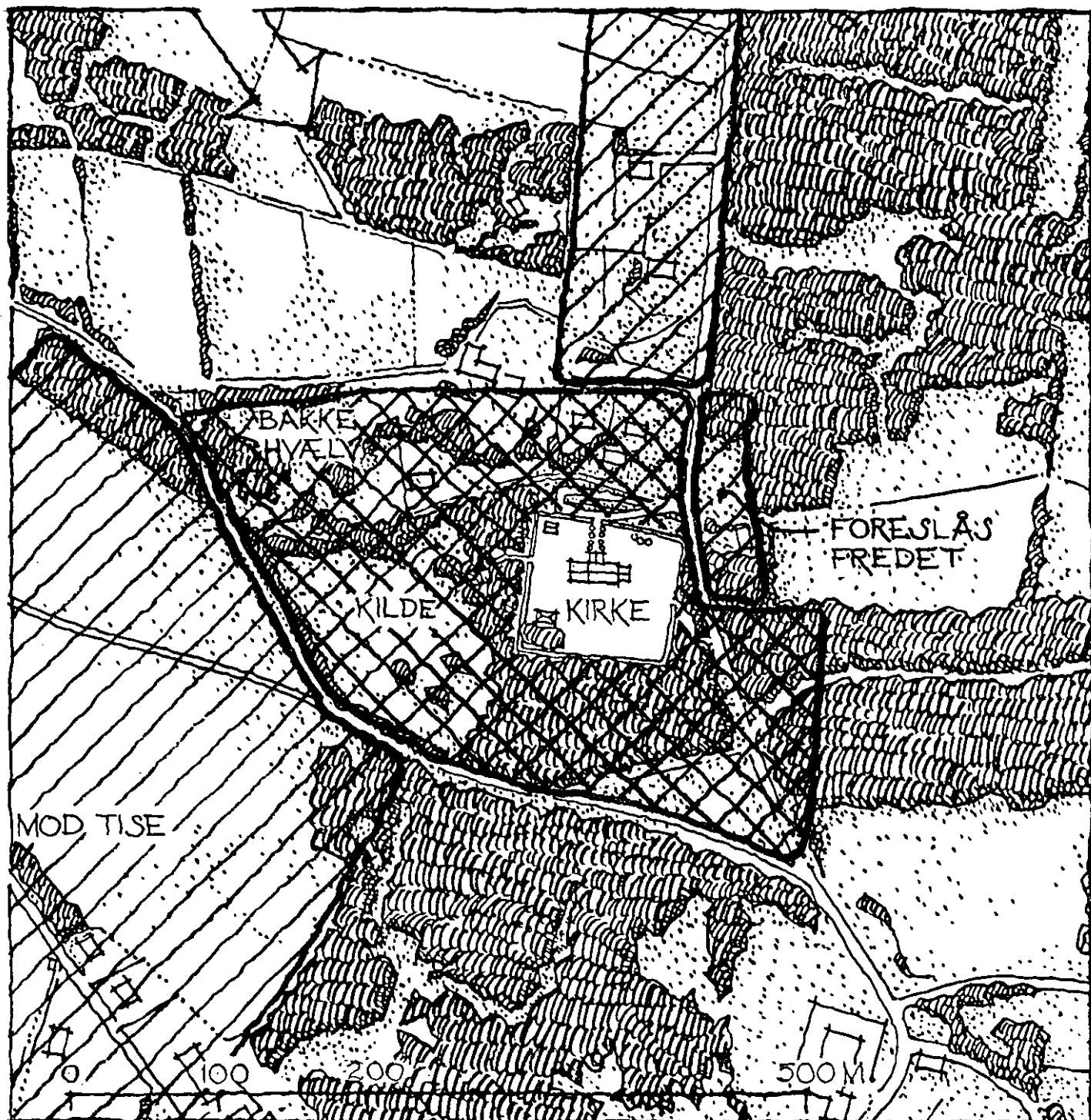
I den nord-syd-rettede indblik-zone, vist med skrå skravering, bør ydre bygningsændringer og eventuelle nybygninger kun gennemføres under vidtgående hensyntagen til indblikket mod kirken. Dette indebærer beskudne bygningshøjder samt krav til bygningers tagform, tagmaterialer, facadematerialer og beliggenhed. Endvidere bør træplantninger i zonen begrænses i højde og omfang.

Provst-Exner-fredede arealers omfang gengives på konklusionskortet med krydsskravering. Øst for disse arealer foreslås fredningen udvidet til at omfatte et mindre, græsbevokset areal (del af matr. nr. 34 d) samt matr. nr.'ene 34 g og 36 e og endelig et areal af matr. nr. 36 c. Hensigten hermed er at opnå sikring af alle kirkeomgivende arealer.

Vest og sydvest for de provst-Exner-fredede arealer udpeges på konklusionskortet et stort vest- og sydskrånende areal, hvis fortsatte friholdelse for træplantninger (skov eller plantage) tillægges stor betydning for opfattelsen af landskabets terrænform og for opfattelsen af kirken på bakken.

I denne forbindelse skal bemærkes, at det kan blive nødvendigt med en vis højdebeskæring, evt. nænsom udtynding af de eksisterende træbevoksninger vest og syd for kirkegården for herved at sikre, at kirketårnet fortsat vil kunne ses i landskaberne over vældige afstande.

KONKLUSIONSORT, MÅLFORHOLD 1:4000.

Tise kirke ligger midtvejs mellem landsbyerne Tise og Manna, højt hævet over det udstrakte fladland (tidl. stenalderhavbund) mod vest og syd. Kirken er placeret på den højereliggende ishavsflade, nær denne landskabsforms stejle skråninger mod fladlandet. Kirken ligger tilmed på en bakketop i det højtliggende landskab. Trods tætte skovplantninger omkring kirkegården er kirken synlig milevidt i de omgivende landskaber, hvilket er illustreret med skraveringer på oversigtskortet. Kirken kan således blandt andet ses fra Biersted kirke, som ligger på et højdedrag syd for Store Vildmose i en afstand af ca. 15 kilometer fra Tise kirke. Også fra landsbyen Vrensted, fra Børglum kloster i nord samt fra Brønderlev kan kirken ses. Der er for Tise kirkes vedkommende tale om betydelige synsmæssige fjernvirkninger.

Fra sydøst begrænses indblikket mod kirken dog af bakkedannelsen, Tise Bakker samt af den markante bakkeknode umiddelbart nord for Manna.

OVERSIGTSKORT, MÅLFORHOLD 1:25.000.

